

**FORMAȚIUNILE DE PARTIZANI ȘI DIVERSIONIȘTI SOVIETICI
ÎN SPATELE FRONTULUI ROMÂNNO-GERMAN ÎN PERIOADA
CELUI DE-AL II-LEA RĂZBOI MONDIAL 1941-1944.**

**LES GROUPEMENTS DE PARTISANS ET DE SABOTEURS
SOVIETIQUES DERRIERE LE FRONT ROUMAIN-ALLEMAND
PENDANT LA DEUXIEME GUERRE MONDIALE**

Colonel (r) conf. univ. dr. ing. Anatol MUNTEANU

Rezumat: În articol se prezintă, pe scurt, câteva aspecte cu privire la formațiunile de partizani și diversioniști sovietici în spatele frontului româno-german în perioada celui de-al II-lea război mondial. 1941-1944.

Cuvinte-cheie: partizani, acțiuni diversioniste, al II-lea Război Mondial, România, URSS.

Abstract: Dans cet article on présente, en bref, quelques aspects concernant les actions diversionnistes de groupements de partisans et de saboteurs soviétiques derrière le front roumain-allemand pendant la deuxième guerre mondiale.

Keywords: partisans; actions diversionnistes; La Deuxième Guerre Mondiale; La Roumanie; l'Union Soviétique.

Mișcarea teroristă subversivă de partizani.

Despre Armata Română și eliberarea Basarabiei, Bucovinei de Nord și Ținutului Herța în 1941-1944, evenimentele și operațiunile militare în cel de-al Doilea Război Mondial au fost descrise fundamental în lucrările mai multor istorici români. Despre acțiunile Armatei sovietice și operațiunile militare împotriva inamicului, inclusiv a României s-au scris mai puține lucrări.

O tematică, care a rămas nestudiată și necercetată și anume: „Despre mișcarea subversivă, organizată de Comandamentul Armatei sovietice în spatele frontului româno-german și armatei române”. Istoricii sovietici: A. Gazarov, S. Afteniuc, D. Elin, A. Corenev, N. Berezneacov, Izea Levit și alții, au scris despre așa zisa „luptă dreaptă” a partizanilor sovietici împotriva Armatei Române în perioada războiului din 1941-1944, au îndreptățit acțiunile partizanilor sovietici cu toate că ei au comis crime de război și teroare în rândul populației civile, concret, în localitățile din Basarabia, care aparțineau, de facto, statului român.

Istoricii sovietici au relatat și au descris evenimente și operațiuni „remarcabile”, despre așa-zisa „Mișcare de partizani” ridicată de masele populare ale poporului sovietic în spatele frontului româno-german. În realitate, aceasta era o *Mișcare teroristă*. Propun să aprofundăm această tematică și să gândim că aceasta, de fapt, era o *Mișcare teroristă subversivă* care a fost organizată de Armata Roșie împotriva Armatei Române. Propunând această interpretare, noi ne conducem de principiile și prevederile dreptului internațional, care interpretează multe evenimente din anii 1939-1945, nu în aceeași măsură cum au scris istoricii sovietici. Din punct de vedere al Dreptului Internațional „Mișcarea de partizani” nu corespunde legilor războiului mondial și erau, dacă se poate de spus, ilegale (nepravomernăe). Dreptul internațional umanitar a interzis „*categoric activitățile care se aseamănă cu teroarea și terorismul*”¹.

Teroarea și terorismul erau practicate în anii celui de al Doilea Război Mondial. Însă trebuie de avut în vedere că pentru unii savanți istorici sovietici, acei oameni care deveneau „Partizani” în spatele Armatei române erau considerați luptători pentru libertate, împotriva inamicului româno-fascist.

Pentru noi, istoricii români, acești oameni numiți „*partizani*” erau în realitate teroriști. Pe acești partizani, care împușcau oameni neînarmați, incendiau și distrugeau case de locuit, ardeau lanurile de grâu, secară și orz ale țăranilor, ardeau hambarele cu pâine și produse cereale, organizau șantaj, pogromuri, presiune psihologică asupra oamenilor simpli și țărani, aruncau în aer eșaloane de trenuri cu oameni, vite, produse alimentare, materiale de construcție dar și muniții militare, noi, istoricii, avem dreptul să îi numim teroriști, bandiți veniți din Rusia Sovietică.

Armata română, dislocată în Basarabia, era în propriul său teritoriu. Partizanii nu au avut nici un drept să lupte pentru ocuparea Basarabiei și Bucovinei de Nord deoarece aceste provincii erau teritorii istorice românești. Acești partizani, îmbrăcați în haine civile, specific populației băștinașe din locurile pe care se dislocau, nu aveau uniforme sau însemne militare, nu numai că omorau oameni pașnici care se ocupau de gospodărie și agricultură, dar și ofițeri și ostași români. Răspândeau, prin teroare, frica printre moldoveni și populația băștinașă, dezvoltau o neîncredere, o nemulțumire față de administrația și Armata Română, dislocată în satele și orașele basarabene. Dacă în Rusia sovietică militarii hitleriști făceau acte de terorism, apoi Armata Română nu a comis nici un act de terorism în Basarabia sau alte teritorii ocupate.

Toate actele de terorism în spatele Armatei române erau organizate din Centru de către Stavca Centrală a partizanilor din URSS.(Țentralinâi Ștab

¹ *Politeceskii metod terorisma v Ukraine*, Kiev, 2002, p.596.

Partizanscogo Dvijenia pri Stavke Verhovnogo Glavnocomandovania), conduse de specialiști militari și Partidul Comunist al URSS.

Organizarea acțiunilor teroriste în localitățile Moldovei (RSSM).

La 24 iunie 1942 șeful Secției operative din Stavca partizanilor, colonelul Abaev, a trimis lui N. Salagor, secretar al CC PC(b)M, planul și harta pentru organizarea și trimiterea grupurilor de partizani în RSS Moldovenească. Acest plan prevedea trimiterea grupurilor de teroriști în raioanele Slobozia, Tiraspol, Camenca, Orhei, Bravicea și Hâncești. Centrul de teroriști se afla în orașul Chișinău, în suburbie, spre Hâncești.

În codrii Orheiului, în vara anului 1941, sovieticii au ascuns armament, muniție și echipament pentru organizarea mișcării teroriste. Colonelul Abaiev știa, că atitudinea populației românești era negativă, era împotriva așa numitei lupte de partizani, populația era împotriva organizațiilor comuniste ale CC al PC(B)Moldova. Ofițerii sovietici aveau sarcina de a organiza acte de terorism și grupuri de diversioniști „pentru a dezorganiza activitatea în spatele frontului român” și a impune frica în oameni, în populația băștinașă. Partizanii aveau scopul de a dezorganiza activitatea economică, industrială și agricolă, distrugeau drumurile și podurile, dinamitau căile ferate, depozitele, unele clădiri de importanță strategică din teritoriul RSSM.²

P. Ponomarenco, comandantul Statului Major Central de partizani de pe lângă Comandamentul Suprem al Armatei Sovietice, a pus sarcini concrete în fața partizanilor din spatele frontului român: distrugerea căilor ferate, aruncarea în aer a podurilor, ruina gospodăriilor țărănești, organizarea accidentării trenurilor, atacarea și distrugerea transportului civil, distrugerea liniilor telefonice, arderea depozitelor cu produse alimentare, distrugerea armamentului, munițiilor, centrelor de conducere cu administrația românească, lichidarea garnizoanelor mici, lichidarea patrioților români și așa numiților „trădători” împotriva regimului sovietic, din rândurile populației basarabene, colectarea și transmiterea în Centru a informației de spionaj.

În 1942 au fost trimise mai multe grupuri de teroriști. Primul grup a aterizat în localitățile Razdelinaia, Tiraspol, Bender, Căușeni și raionului Slobozia.

Al doilea grup de teroriști a acționat în raioanele Balta, Kotovsk, Slobodka, Kodâma, Râbnița, Rezina.

Al treilea grup de teroriști a fost trimis în raioanele Bălți, Ungheni, Bucovăț. Ei aveau sarcina să distrugă calea ferată Bălți-Mărculești, Bălți-Drochia, Bălți-Ungheni, Ungheni-Cornești și să arunce în aer podul peste Prut de la Ungheni.

² AOSPRM, D 3280, inv. 1 D.7, f.2. Arhivele organizațiilor social-politice din R.Moldova.

Al patrulea grup de teroriști a fost trimis în raionul Basarabeasca, Fălciu și Leovo. Sarcina lor era de a distruge podul Basarabeasca-Berezino, linia ferată Kessar-Zloți, Basarabeasca-Fălciu, Basarabeasca-Ceadâr Lunga și podul de la Prut spre Fălciu.

În total, în aceste patru grupuri de teroriști, au fost incluși 60 de specialiști militari. În fiecare grup erau câte 2 diversioniști, 8 radiști, 4 operativi geniști, ș.a. Ei aveau în dotare: 20 revolve, 300 grenade, 28 automate, 2000 gloanțe (cartușe) pentru revolve, 44 complete pentru automate, 8000 cartușe pentru arme de foc, 800 kg de mine (dinamită), 4 aparate binoklu pentru vederea în timpul nopții. Majoritatea partizanilor teroriști erau de origine slavă, adică ruși și ucraineni.³

Despre prima Mare Unitate „moldovenească” de partizani.

În 1943 au fost formate mai multe unități de partizani. *Prima unitate de partizani moldoveni* avea în componența sa numai 10 moldoveni, restul erau ruși, ucraineni, beloruși, a fost condusă de ofițerii ruși Vasile Andreev și comisarul I.I.Alioșin. Marea unitate de partizani avea în componența sa 800 de oameni, împărțiți în trei detașamente. Ei aveau 24.660 kg de încărcătură de război, inclusiv 25 mitraliere, 17 aruncătoare de mine, tehnică militară: 29 automobile, 21 BTR, 162 vintovci, 985 grenade, 368 mine, 1375 kg de dinamita, 235.415 gloanțe, 8 stații radio, 15 oameni erau specialiști în distrugerea obiectivelor⁴.

La 25 iunie 1943, așa numita „*prima unitate moldovenească de partizani*” a înaintat în Polesia și s-a oprit în orașul Grodno. Trecând râul Sluci această unitate a pierdut în lupte mulți partizani. Din Grodno această mare unitate a mers spre Rovno-Zdolbunov-Șepetovca-Iampoli, iar o altă parte a mers la Ternopol-Rovno-Dubno-Bradî. În aceste unități de partizani aproape că nu erau moldoveni, dar se numeau „*unități moldovenești de partizani*”. Moldovenii, recrutați din Transnistria, care nu doreau să lupte, erau maltratați, umiliți de către partizanii ruși, fiind numiți „*maldavan-baran*” (*berbeci-proști*), pentru că unii nu cunoșteau limba rusă.

La 20 august 1942, N.Smorigo, secretarul CC al PC(b)M, i-a trimis lui N.Salogor o plângere a comuniștilor moldoveni din grupul special, precum că lucrătorii NKVD din Ucraina, tov.Malaedov și Reșetov îi ofensa, îi înjosea pe moldoveni. De fapt, în aceste unități erau trimiși mai mulți lucrători ai NKVD-ului, care au lucrat în 1940-1941 în RSSM. Printre ei au fost Vasile Sacinski, fost șef al NKVD, A.G.Drucin, A.I.Oleinik, I.I.Alioșin, Zahar Kuzkin, etc.⁵

Printre acești partizani - teroriști au fost: Nicolae Vlad Alexeev, venit în Telenești în 1940, unde a lucrat șef al sectorului de construcții; Miron M.Katran,

³ AOSRM d.3280 inv.1, d.7, f.4-9. Arhivele organizațiilor social-politice din R. Moldova.

⁴ Idem d.7, f.43.

⁵ Idem d.7, f.11-16.

rus, lucrase secretar al Comitetului raional de partid Călărași; Petru Efrem Gișenco, lucrase în funcția de director al stației mototractoare Râbnița; Nicolae D.Pavlov, fost șef al poștei din Fălești. De asemenea au activat în această grupare teroristă Macar Cojuhari, Filip Bondari, Grigorie Camenev, Nicolae Polcinski, Fiodor Tarpan, Trofim Draciuc și alții. Erau unii ostași, care au refuzat să devină partizani. Astfel, Alexandru Ștefan Vasilenko, care în 1940 lucrase ca șef al serviciului de pază la o fabrică din Chișinău, a refuzat să devină partizan- terorist.⁶

La 25 decembrie 1943 CC al PC(b)M l-a confirmat pe Iacov Muhin, comandant al primei „*Mari Unități (Soiedinenia) a partizanilor moldoveni*”, iar Ivan Alioșin a devenit împuternicitul CC al PC(b)M în această unitate a partizanilor. Vasile Serioghin a fost numit adjunct al Comandantului unității de partizani în problemele organizării luptei teroriste. Șeful secției detașamentelor de partizani a moldovenilor a fost numit, în 1943, Ștefan Ivan Antoniu. În sistemul (unitățile de partizani) partizanilor au mai activat: Ignatenco, Kiriliuc, Kosmin, Țurcan, Nina Boboc, V.Stavnițchii, Alexei Gudâmov, Ivan Glinca, K.Țurcan, Sava A.Sultan, și alții.⁷

În iulie 1941, spionul sovietic, Cebanov, a fost înscris în batalionul de diversioniști din Chișinău. Cebanov a rămas în ilegalitate în oraș, se mută de la o adresă la altă adresă, lucra la indicația secretarului organizației de partid, Ulasevici. Cu el trebuia să activeze, în ilegalitate, teroriștii partizani Fiodor Ulianov, Mark Picucea, Damian Sorocian, Saev Rabinovici. În același an toată organizația comuniștilor din Chișinău s-a retras la Bender (Tighina) și Tiraspol. Cebanov a văzut că toți s-au retras, s-a refugiat și el la Tiraspol. Acolo i-a întâlnit pe secretarii CC al PC(b)M Bessonov, Smorigo și Ulasevici. În ilegalitate Cebanov și Ursul, care s-au angajat la o întreprindere agricolă, colaborau cu un oarecare Privalitskii.

Parașutarea și dislocarea teroriștilor partizani.

Documentele de arhivă ne arată că organizațiile de partizani s-au ocupat de organizarea și răspândirea foilor volante. În martie 1943 la aerodromul Kratovodin (Ukraina) au fost pregătite 270.000 foi volante în limba rusă și moldovenească (română). N.Salagor a propus Șefului Statului Major al partizanilor din Ucraina, colonelului Panov, să organizeze lansarea acestor foi volante pe linia Tiraspol-Bender-Chișinău-Orhei-Dubăsari. Cu elaborarea acestor foi volante se ocupau jurnaliștii Ipatenco și Kiriliuc.⁸

În 1942-1943, la parașutarea teroriștilor a participat Divizia de aviație sub conducerea generalului Kuzmin. La 27 decembrie 1942 avionul PU 4010, pilotat

⁶ Idem d.3280, inv.1, d.7, f.32.

⁷ Ibidem.

⁸ Idem d.7, p.73-75.

de P.A.Dromenok a avut la activ 11 ore de zbor și a desantat câteva grupuri de teroriști-partizani. La 5 martie 1943 Dromenok a zburat 8 ore și a desantat în spatele frontului Armatei române încă câteva grupuri de partizani.

La 11 martie 1943 avionul PU 3931, pilotat de P.Ig.Dubrovski a zburat 8 ore și a desantat 2 grupuri de partizani teroriști în spatele frontului român. La 15 martie 1942, acest avion a zburat încă 8 ore, a desantat 2 grupuri de teroriști.

La 14 aprilie 1944 au fost transportate în Basarabia unitățile de partizani, conduse de M.A.Cojuhari și G.C.Diacenco cu funcții de comisari ai primei unități moldovenești de partizani.

La 17 aprilie 1944 Salagor a cerut un avion de tipul U-2 dotat cu tehnică necesară pentru a efectua zboruri de noapte și aprovizionarea partizanilor din spatele frontului Armatei române. Toate grupurile de partizani, trimise în spatele frontului român erau conduse de ruși și ucraineni, deoarece din rândurile moldovenilor nu au fost găsite persoane, care să fie de acord să conducă grupurile de teroriști-partizani.

După unele date din documentele de arhivă⁹, în 1944 au fost desantate, în spatele frontului român, următoarele grupuri de partizani teroriști:

1. În noapte de 1 spre 2 ianuarie 1944, în pădure, la 25 km la est de Chișinău, a fost desantat un grup din 8 persoane, sub conducerea ofițerului Ceciorkin. Despre acest grup nu s-a știut nimic, nu s-a stabilit legătura prin radio, fiind considerată pierdută și nimicită de jandarmii români.

2. În noaptea de la 15 spre 16 ianuarie 1944 a fost desantat un grup de teroriști din 10 persoane sub conducerea ofițerului Avdeev, în raionul satului Druzovca, la 50 km nord de Tiraspol. La 17 ianuarie 1944 grupul a stabilit legătura prin radio cu Centrul de partizani, dar la 24-25 ianuarie 1944 legătura prin radio a dispărut. Se presupune că grupul a fost nimicit de Serviciile Siguranței românești.

3. În noaptea de 24-25 ianuarie 1944 a fost desantat un grup de partizani din 9 persoane sub conducerea ofițerului Afteniev, în apropierea satului Plotscoie, la 18 km nord de Tiraspol¹⁰.

În ianuarie 1944, de la Baza Statului Major al Mișcării de partizani din Ucraina, așteptau să fie trimiși în spatele frontului peste 300 de oameni. Conform planului operațional, urmau să fie desantați în raionul Orhei, la Chișinău în partea de vest, la sud-vest de Leova, la vest de Râbnița și în raionul Cahul¹¹.

Având în vedere că se pregătea operațiunea militară Iași-Chișinău, Comandamentul militar sovietic a trimis suficienți spioni și teroriști, inclusiv cei

⁹ Idem, d.3, p.2-4.

¹⁰ Idem d.3280, inv.1, d.10, p.18.

¹¹ Idem d.3280, inv.1, d.10, p.18.

300 de partizani, în spatele frontului român, care au pricinuit mari pierderi Armatei române.

În planul operațional al Frontului 2 ucrainean, în ianuarie-martie 1944 au fost prevăzute mai multe operațiuni ale teroriștilor sub denumirea de partizani. Au fost lansate zeci de grupuri de desanți-teroriști în majoritatea raioanelor din Basarabia. Centrul principal de acțiune era considerat orașul Chișinău. Partizanii teroriști desantați au ajuns la Râbnița, la Bălți, pe linia Chișinău-Ungheni, Băcoveț-Prut.

Dotarea detașamentelor de partizani-teroriști.

La sud de Chișinău se planificase mai multe diversțiuni pe linia Fălcium-Abaclia, Abaclia-Bender, se planificase să fie distrus podul de peste Prut. Se propunea în 1944 să fie stabilite mai multe contacte, legături, cu populația locală, să ducă propaganda comunistă în toate rândurile populației, împotriva autorităților române, împotriva organelor de drept: jandarmerie, judecătorie și serviciilor de siguranță, pentru a demoraliza organele de Stat și Armata română. Se preconizau operațiuni, de a ajuta înaintarea Armatei sovietice. Pentru îndeplinirea acestor operațiuni teroriste în spatele frontului român, au fost pregătiți teroriști-diversioniști. În unul dintre grupuri erau 23 de specialiști-geniști în amplasarea minelor, 35 de partizani teroriști pentru acțiuni rapide asupra forțelor românești, au fost pregătiți 10 specialiști pentru stațiile radio, s-au împărțit 80 de complete de haine civile de iarnă, 50 complete de baterii pentru radio, 400 grenade, 50 pistoale, 10 binocluri, 10 rachete de semnalizare, 1.000 kg dinamită, 200 mine, 80 cuțite finlandeze, 10 automate, 50.000 cartușe, 1.000 kg alimente, 80 parașute pentru desantare și 10 avioane.¹² Din documentele de arhivă sunt stabilite și numele de familie ale ostașilor din grupurile diversioniste. Printre aceștia au fost: Vladimir Conecinăi, Pavel Timeșenco, (comisarul grupei operative), Avram Burcovski (conducătorul grupei de partizani), Naum Man (conducătorul grupului de diversioniști), Mihail Valiuk, Iacov Caselan, Vasile Colesov, Nicolai Tolcinschi. Grupul de spionaj era alcătuită din Efim Nicolaev, Alexandru Dolinga, Zaharie Casianov, Chiril Oleinik, Peisah Asilcovski. Detașamentul de teroriști condus de A.Cojuhari avea 12 persoane, inclusiv 4 geniști (podrâvniki). Detașamentul lui Screabaci avea 12 persoane, detașamentul lui Polikarpov - 8 persoane și detașamentul lui Babikov - 13 partizani. Toți, acești partizani, care erau în unitățile de diversioniști, erau plătiți suplimentar.

În 1942 peste 20 de familii a partizanilor ruși, care au căzut pe front, au primit 61.550 ruble, sau așa numita „posobie” de 300 ruble. În acest document s-a

¹² Idem D.3280, inv.1, d.p.18-27.

păstrat o listă cu 200 familii de partizani, care erau plătiți suplimentar. Pe parcursul următorilor ani, familiile partizanilor căzuți în lupte au primit pensii și posobii pentru a-și întreține familiile.¹³

Comandamentele germane și române împotriva partizanilor teroriști.

Începând cu anul 1942 problema luptei cu diversiunile partizanilor s-a aflat în centrul atenției Comandamentului german. Comandamentele germane și române au elaborat mai multe documente cu privire la organizarea luptei „*contra partizanilor*”¹⁴. În 1942 a fost adoptat Ordinul nr. 42 al Comandamentului german „*Lupta contra partizanilor*”, au mai elaborat apoi anumite reguli de comportare a ostașilor nemți în lupta cu partizanii. El se numea Regulament „*Osnovnâie polojenia nemetscogo soldata v boribe protiv partizan*”. Aceste materiale au fost traduse în limba rusă și trimise lui Piotr Borodin, primul secretar al CC PC(b)M. Totodată P.Ponomarenco, șeful Statului Major central al Mișcării de partizani de pe lângă Stavca conducerii supreme a Armatei sovietice a obligat CC al PC(b)M să studieze acest material al Comandamentului german.¹⁵

Este evident că în documentele germane așa numiții partizani erau calificați și apreciați ca fiind teroriști, bandiți „de drumul mare”, deoarece nemții și românii luptau cu dușmanul sovietic pe linia de front. De aceea nemții au arătat că rușii luptau cu nemții nu numai pe linia frontului dar și în timpul când soldații nemți și români se duceau la colectarea recoltei, sau la munci agricole, ajutând țăranii, sau când se aflau la odihnă. Atunci când rușii nu puteau să-i bată pe nemți în luptă deschisă, ei atacau Armata germană și română, când se aflau în stare de repaos.

Subunitățile Armatei sovietice luptau cu ajutorul bandelor de teroriști și diversioniști. Teroriștii foloseau diferite metode, precum: viclenia, șărlătănia, ipocrizia, meschinăria, teroarea, înșelăciunea, atacau pe neașteptate, subit, brusc, inopinat, lăsau urme greșite, care duceau în eroare inamicul, erau mulți, teroriștii erau foarte duri, acționau sângeroși față de inamic și populația băștinașă.¹⁶

Într-un document german se sublinia că formele și metodele de teroare a partizanilor „*corespundeau după esența lor duhului rusesc*”.¹⁷

Așa numita „luptă de partizani” nu era o mișcare populară, deoarece cei mai mulți țăranii moldoveni aveau o atitudine negativă față de această luptă a partizanilor. Lupta era organizată din Centrul Statului sovietic. În ea participau cei mai „*fanatici comuniști*”, care au fost alungați de administrația românească din

¹³ Idem d.3280, inv.1 d.14, p.7.

¹⁴ Idem d.15, p.1-2.

¹⁵ Idem d.15, p.1-2.

¹⁶ Idem d.15, p.33-37.

¹⁷ Idem d.15, p.1.

satele și orașele Basarabiei. Majoritatea erau de origine rusească sau ucraineană. De aceea partizanii erau susținuți de Armata sovietică.

Comandamentul german a elaborat mai multe instrucțiuni cu privire la lupta contra partizanilor, care au fost aprobate în 1941 de către Oberfurrer SS Ghimmler¹⁸. La 25 octombrie 1941 Statul Major al Comandamentului Armatei germane de uscat a elaborat un document „Principiile de bază cu privire la lupta cu partizanii”, aprobată și semnată de generalul Von Brahici. Problema luptei cu teroriștii ruși în spatele Armatei române și germane era una din directivele de bază pentru obținerea victoriei asupra trupelor sovietice.¹⁹

Coordonarea unităților de partizani teroriști de către organizațiile de partid.

Pe toată perioada 1941-1944, Stalin, personal, a dat dispoziție de a „crea condiții de nesuferit pentru dușmani” pe teritoriul URSS, de a acționa pretutindeni, în spatele frontului inamic unități de partizani.

De menționat că mișcarea teroristă de partizani a fost organizată de CC al PC(b) din URSS, din Ucraina și RSSM. Problemele organizării sistemului de spionaj era coordonat de către cunoscutul spion sovietic V.Sudoplotov. El a aprobat, în decembrie 1942, ca ofițerul Șahov să fie numit ca comandant adjunct pe problemele de cercetare și spionaj al primului detașament moldovenesc de partizani organizat în pădurile Belorusiei.²⁰ În această unitate nu existau nici moldoveni, nici români, dar unitatea de partizani a numit-o „moldovenească, de parcă, falsificând informația că moldovenii din Basarabia luptă împotriva românilor din Armata română. În 1942-1944 au fost organizate și au acționat mai multe detașamente diversioniste, inclusiv: Detașamentul în numele lui Gr.Kotovski, comandat de Cojuhari; detașamentul „Za Sovietskaia Moldavia”, comandat de Babici, locțiitorul lui Șahov. În prima Unitate moldovenească de partizani, erau înregistrați circa - 800 oameni. Comandant a fost numit colonelul V.A.Andreev, comisarul acestui detașament a fost numit N.N.Ceban cu pseudonimul „Ivan Ivanovici Alioșin”, șeful Statului Major al detașamentului a fost numit căpitanul Fiodor E.Tomasenco. Locțiitorul comisarului primei mari Unități moldovenești a fost numit ofițerul G. Formusatii cu pseudonimul „Gerasim Rudi”. Locțiitorul comisarului unității moldovenești de partizani pe problemele diversioniste a fost numit căpitanul P.I.Measnicov, iar șeful secției operative a Statului Major al unității a fost numit

¹⁸ Idem d.15, p.6-10.

¹⁹ Idem d.15, p.28-29.

²⁰ Idem inv.1 d.15, p.13.

căpitanul G.F.Kuznețov²¹. Maiorul Șahov a venit în detașament din unitățile NKVD al URSS. El se subordona nemijlocit lui V.Sudoplatov.²²

Daunele materiale produse de unitățile de partizani - diversioniști au fost foarte mari, și anume :

- În septembrie 1943 prima Mare Unitate moldovenească de partizani a provocat deraierea a 54 trenuri- eșaloane militare ale armatei germane și române. Această unitate de partizani a parcurs 3000 km în spatele frontului româno-german.

- În aprilie-iunie 1944, în județul Soroca, V.Andreev și Gr.Rudi au confiscat de la populație 400 de cai și căruțe, inventare și munițiile acestora²³.

În componența unităților de partizani erau încadrați circa 3000 de partizani. Ei luptau contra ocupantului germano-român.²⁴

Acest detașament a editat și răspândit peste 50.000 exemplare de foi volante. Cu această activitate s-au ocupat jurnaliștii Eugeniu Oleinik, Vladimir Dorasciuk, Andrei Stepaniuk, Stepan Korali, Nicolai Melinik, Ilarion Kogan, Lidia Drucina și Semion Boico.

Când această unitate moldovenească de partizani a trecut pe teritoriul Ucrainei, partizanii aveau ordin să lupte cu așa numiții „naționaliști ucraineni”. Ucrainenii îi numeau pe acești partizani „bandiți moscoviți” (*moscovskie banditi*). Unitățile de partizanii au trecut prin localitățile Cubalia, Ustia, Francopol, Gorodnița, Korjevo, Budora, Dobromirka, Rodobanka, Vilika, Mașanita, Podgaida și alte sate din Ucraina și Transnistria, aprovizionându-se cu produse alimentare, luate sau furate de la populația băștinașă.²⁵

Cea mai mare parte a acestor unități de partizani erau completate din rândul populației rurale de ruși, ucraineni sau moldoveni rusificați, cum erau Greciașin, Rudi, Corobceanii.²⁶

Detalii importante despre agenți și spioni.

Dintre cei circa 300 de partizani din Marea Unitate de partizani - teroriști, care au acționat în spatele frontului român în 1941-1944 erau doar 20-30 de moldoveni rusificați, adică circa 8%, și aceste detașamente se numeau „detașamente moldovenești”. În prezent s-au păstrat dosarele personale a partizanilor, inclusiv a moldovenilor rusificați sau a acelor, impuși de regimul sovietic, să lupte împotriva românilor și a României.

²¹ Idem. d.3280, inv.1, d.988, p.6.

²² Idem, d.988, p.66.

²³ Idem d.988, p.280.

²⁴ Idem d.988, p.278.

²⁵ Idem d.988, p.280.

²⁶ Idem d.988, p.280.

După 14 iulie 1941 conducerea RSSM s-a evacuat în Tiraspol, iar la 19 iulie s-au retras spre Balta, Valea Hoțului, iar la 6 august au ajuns la Nicolaev de unde au plecat la Harcov, Nicopoli, Dnepropetrovsc. În octombrie 1941 au ajuns la Kuibâșev, conducerea s-a retras la Stalingrad (aprilie 1942), mai apoi la Saratov (25 august 1942). Și numai la 5 noiembrie 1943 CC al PC(b)M, Consiliul de Miniștri și Sovietul Suprem au ajuns la Moscova, de unde, în aprilie 1944 s-au întors la Soroca, Bălți, Chișinău, în Basarabia.

Conducerea comunistă a RSSM a organizat lupta teroristă în spatele frontului germano-român. În 1941 a fost organizat un așa numit „centru de partid” al RSSM din 9 persoane, dintre care erau 6 ruși, evrei - 1, ucraineni - 1 și moldoveni-1. Acest moldovean se numea Iacov Maslov, membru al partidului comunist din Slobozia, Tiraspol. El era secretar al Comitetului raional al comsomolului din Slobozia. Toți activiștii aveau pseudonime: Sruli Benihs se numea Efim Curnosov; Dimitrie Râbalkin se numea Dumitru Munteanu; etc. În această grupă au fost incluși: Zahar Vlasov, Natalia Dobrovoliskaia, Ivan Maslov, Efim Curnosov, Ivan Vasilenko, Semion Stropșa, Dimitrie Marânzean, Mihai Kvitco.²⁷ Această grupă a rămas în Chișinău. Detalii conspirative: *Avea centru de întâlnire pe strada Levscaia, la intersecția străzilor Armenescă și Kupecescaia. În mâna stângă trebuia să aibe „o sticla de lampă”, parola era : Gde vâ cupili sinee steclo”. Răspuns: „V tractire”. După aceasta se predau plicuri și informații, apăsarea încrederea de colaborare. Întâlnirea se făcea la data de 26 în fiecare lună la ora 14-30 până la 15-00. Dacă nu se întâlneau pe data de 26 a lunii ei puteau să se întâlnească peste 2 zile, adică pe 28, pe strada Șmidt, între strada Bender și Izmail, având aceeași parolă.*²⁸

Alte centre de informare erau stabilite la Bălți, Bender (Tighina), Tiraspol, Râbnița, etc. Acolo acționau și grupurile de diversioniști, de spioni, de partizani. În orașul Bălți se întâlneau pe data de 10 a fiecărei luni, între orele 9.00-9.30 pe strada București. Agentul trebuia să vină din „Grădina Publică”, având în mână un pachet legat cu un șiret de la bocanci. La Bălți parola era „Scajite gde jiviot doctor Bloomberg?” Ca răspuns trebuia să-i spună : „Okolo vokzala”. Dacă agentul avea o informație importantă, el trebuia să plece la Akkerman, să treacă peste Liman și să ajungă la Odesa, unde era Centrul de colectare și transmitere a informațiilor spre Moscova. Dacă agentul era prins de sovietici, el trebuia să ceară să fie dus la Secția Specială unde acționa agentul Milstein, care era obligat să facă legătura cu organele sovietice și cu CC al PC(b)M²⁹.

²⁷ Idem inv.1, d.2, p.2.

²⁸ Idem d.2, p.5.

²⁹ Ibidem.

În instrucțiunile pentru agenți se mai prevedea ca în fiecare zi de 11 și 12 ale lunii, în raionul Nisporeni, satul Ciucrulea, la 4-5 km la nord de această localitate, de la orele 22 și până la orele 3 de noapte, după vremea Bucureștiului, trebuia să semnalizeze cu 8 rachete albastre și 8 rachete albe. Acesta era un anunț-semn pentru a primi armamentul, produsele alimentare, foi volante. Se pregătea terenul pe o suprafață de un kilometru pătrat pentru aterizarea avioanelor sovietice. Cursele erau bine organizate, secrete și fără incidente.

Organizația centrală de partid, CC al PC(b)M a organizat și a trimis în spatele frontului germano-român 139 de subunități - detașamente de partizani cu 1349 de partizani - teroriști [25]. În 1942 CC al PC(b)M, suplimentar a trimis 85 de partizani. În februarie 1943 au fost organizate și trimise încă peste 20 de grupuri de partizani teroriști³⁰.

În perioada 1943-1944, în județul Soroca au activat 22 detașamente de partizani și 4 grupuri de diversioniști cu un efectiv de 138 persoane. În alte județe și localități³¹:

- În județul Orhei au activat 12 detașamente de partizani cu 240 persoane.
- În județul Cahul au activat 44 grupuri cu 462 persoane.
- În județul Chișinău activau 102 grupuri cu peste 500 persoane.
- În județul Bender activau 48 grupuri cu 384 persoane.
- În orașul Chișinău acționau 3 grupuri speciale cu 35 persoane.
- În raionul Slobozia acționau 4 grupuri cu 70 de persoane.
- În orașul Tiraspol era un detașament cu câteva unități cu 70 persoane.
- În raionul Dubăsari acționau 2 grupuri cu câte 10 persoane.
- La Râbnita acționa un grup din 13 persoane.

Concluzii.

Din datele Arhivei din Stavca Armatei Sovietice a URSS, în total în 1944, în spatele frontului Armatei române și germane activau 144 grupuri de partizani teroriști cu un efectiv de 1470 persoane.³²

În perioada anului 1943, Prima Unitate "moldovenească" de partizani a declanșat și realizat 39 de operațiuni militare în timpul cărora au fost distruse 4 depozite cu armament, 4 depozite cu combustibil, o stație electrică, o secție poștală, 23 de cazarme militare și alte obiective militare inamice.

În rezultatul operațiunilor diversioniste, Unitatea de partizani moldoveni a deraiat 277 eșaloane cu ostași germani, români, unguri, italieni; tehnică și armament militar, au fost avariate 281 locomotive, au fost distruse împreună cu

³⁰ Idem d.4, p.25-29.

³¹ Idem d.4, p.25-29; idem. d.4, p.50; idem d.4, p.55-56; 29.idem d.7, p.40-49.

³² Idem d.4, p.25-29.

2460 vagoane, au mai fost distruse 185 automobile, 11 avioane, 14 mașini blindate și altă tehnică. Prima Mare Unitate de partizani moldoveni a lichidat în lupte 14.000 de ofițeri și soldați germani și români. Alte surse menționează cifra de 23.000 de militari români, germani și civili, „dușmani ai poporului sovietic”, lichidați de partizanii teroriști pe teritoriul Basarabiei³³

Au fost luate următoarele trofee: 400 arme de foc, 40 mitraliere, 8 tunuri de calibru mare, 12 automobile, 160 de cai, 2000 vite mari cornute. Populației băștinase i-au fost împărțite 800 tone de cereale, nutrețuri, material lemnos, alimente și alte bunuri.

La 15 aprilie 1944, în spatele Armatei române, și în teritoriul României, acționau 946 de partizani teroriști. Se planificase să fie organizat și Statul Major al partizanilor moldo-români pe lângă CC al PC(b) RSSM.³⁴

În 1944 Marea Unitate moldovenească de partizani, sub conducerea lui V.Andreev și Ivan Alioșin, avea 800 oameni, iar detașamentul lui Șitovanea avea 600 persoane. Împreună au deraiat 103 trenuri.³⁵

În concluzie putem sublinia că Mișcarea teroristă de partizani din RSSM a fost organizată de CC al PC(b) din URSS, CC al PC(b) din Ucraina și CC al PC(b) din Moldova. În CC al PC(b)M activau: Petru Borodin, N.Salagor, Bessonov, Smorigo, Rudi, Alioșin, și alții³⁶.

În Marea Unitate de partizani teroriști erau majoritari rușii, ucrainenii, evreii, belorușii. Moldovenii și românii din Basarabia nu au participat în acțiunile teroriste ale partizanilor. Iar cei circa 8-10% de moldoveni au fost mobilizați din localitățile de peste Nistru, din Tiraspol, Balta, localitățile Bugului.

BIBLIOGRAFIE

AOSPRM, D 3280, inv. 1 D.7, f.2, f. 4-9. Arhivele organizațiilor social-politice din R. Moldova.

Basarabia dezrobită, Chișinău, 1942.

Politeceskii metod terorisma v Ukraine, Kiev, 2002.

³³ Idem. d.4, p.50; idem d.4, p.55-56; 29.idem d.7, p.40-49, *Basarabia dezrobită*, Chișinău, 1942, p.143-144.

³⁴ Idem d.4, p.55-56; 29

³⁵ Idem d.7, p.40-49.

³⁶ *Basarabia dezrobită*, Chișinău, 1942, p.143-144.